

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

БУБЛИК НАТАЛІЯ ПАВЛІВНА

УДК: 334.723.025.3(477)(043.2)

**КОНЦЕСІЇ ЯК МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНО – ПРИВАТНОГО
ПАРТНЕРСТВА В УКРАЇНІ**

074 - Публічне управління та адміністрування

АВТОРЕФЕРАТ

магістерської роботи на здобуття кваліфікаційного рівня
магістра з державного управління

Миколаїв – 2019

Магістерською роботою є рукопис.

Робота виконана в Чорноморському національному університеті імені Петра Могили, Міністерство освіти і науки України.

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК: кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри соціальної роботи, управління і
педагогіки

ЧУБУК РУСЛАН ВАЛЕНТИНОВИЧ

Чорноморський національний університет
Імені Петра Могили.

РЕЦЕНЗЕНТ: кандидат наук з державного
управління, доцент

ШТИРЬОВ ОЛЕКСАНДР МИКОЛАЙОВИЧ

Чорноморський національний університет
імені Петра Могили.

Захист відбудеться „26” березня 2019 р. о „10,00” годині на засіданні Державної екзаменаційної комісії Чорноморського національного університету імені Петра Могили, за адресою: 54003, м. Миколаїв, вул. 1-а Воєнна, 2.

З роботою можна ознайомитись в бібліотеці Чорноморського національного університету імені Петра Могили, за адресою: 54003, м. Миколаїв, вул. Десантників, 10.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження полягає у тому, що у сучасних умовах, коли формуються нові економічні процеси і відносини, а економіка нашої держави все більше стає інтегрованою у світове господарство, виникає потреба у суттєвих змінах і пошуку нової моделі взаємовідносин її державного і приватного секторів.

Концесійні відносини використовуються декілька сторіч в економічній практиці багатьох держав. Світовий досвід концесій підтверджує ефективність вказаного інструменту як форми фінансування розвитку державного сектора економіки за рахунок недержавних коштів.

Водночас, концесійні відносини постійно оновлюються та еволюціонують, характеризуються вираженою специфікою форм реалізації концесійних проектів залежно від галузей економіки, організаційних аспектів державного регулювання концесій.

Проте, концесія як вид державно-приватного партнерства не реалізується належним чином в українських умовах. Досі наша країна реалізує свої можливості в даній галузі не на повну. Саме тому, потребує подальшого розвитку вивчення питань формування і розвитку механізму управління концесіями в різних секторах економіки, історичних тенденцій впровадження концесій з метою створення організаційно-економічних умов активізації концесійної діяльності в економіці України.

Вперше в науковій літературі питання запровадження ринкових механізмів управління державними монополіями із залученням приватного сектора розглянуто в працях Р. Коуза, які заклали наукове підґрунтя розвитку сучасних концесійних відносин. Як зазначає О. Медведева, практика передачі у користування приватним суб'єктам об'єктів публічної власності була відома ще у Стародавньому Римі. Разом із тим ці відносини мали характер адміністративного розпорядження. Подальший розвиток концесійних відносин відбувався у Середньовіччі: спершу у вигляді гірничих реалій

(згідно з якою жодна особа не мала права займатися гірничою справою без попередньо одержаної від короля за визначену плату концесії). В цей час відбувається трансформація концесійних відносин від адміністративного розпорядження до договірною характеру їх закріплення. Новий поштовх концесійна діяльність отримала у ХІХ столітті, в період інтенсивного розвитку промисловості і техніки, з появою нових підприємств, які з економічних міркувань недоцільно було передавати у приватну власність та створенням об'єктів суспільного значення, життєво необхідних для населення (наприклад, об'єктів інфраструктури населених пунктів). У зазначений період поширюється практика укладання концесійних договорів не лише відносно готових функціонуючих об'єктів, а й під створення нових. Історія розвитку концесійних відносин у різних країнах свідчить про те, що концесії навіть виконували функцію засобу державного регулювання господарської діяльності. Саме на такому значенні концесій акцентує увагу Л. Коритко, аналізуючи особливості організації господарювання за часів Австро-Угорщини. Дослідник підкреслює, що концесія регулювалася Промисловим законом від 20.12.1859 р., у якому вказувалися види господарської діяльності, що могли здійснюватися вільно, без обмежень, та ті, які потребували певного дозволу (концесії).

В економічній літературі теоретичні та практичні проблеми застосування концесії як форми державно-приватного партнерства досліджені у працях багатьох відомих зарубіжних та вітчизняних вчених: І. Бернштейна, В. Варнавського, О. Вікарчук, Б. Данилишина, Е. Карра, П. Ковалишина, Ж. Куліджа, Ф. Мьоллерса, П. Надолішнього, О. Ольшанського, Т. Пузанова, Я. Усенка, Г. Ялового та ін. Означені науковці у своїх працях окреслюють проблеми сутності та механізму застосування концесії.

Незважаючи на велику кількість досліджень проблеми концесійного механізму як форми державно-приватного партнерства, потребує подальшого дослідження виділення переваг та недоліків його застосування в умовах трансформаційної економіки України.

Об'єктом дослідження є система економічних, соціальних та правових відносин, що виникають у процесі формування та функціонування концесії в умовах економіки.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні та практичні засади функціонування концесійних відносин в економіці України як однієї з форм організаційно – економічного механізму державно – приватного партнерства.

Метою дослідження роботи є виявлення особливостей концесійних відносин, обґрунтування механізму концесій як інструменту взаємодії держави та приватного бізнесу. А також визначення правових проблем, які стримують процес запровадження концесійних правовідносин та розробка пропозицій щодо їх подолання.

Завдання, які були визначені та розв'язувались для досягнення цієї мети:

- дослідити генезу розвитку концесійних відносин у світі та в Україні; визначити сутність, цілі та зміст концесій та розглянути основні форми взаємодії держави та приватного бізнесу;
- надати характеристику суб'єктів та об'єктів концесійних відносин;
- систематизувати досвід зарубіжних країн при укладанні концесійних угод; охарактеризувати проблеми та перспективи розвитку міжнародного державно – приватного партнерства;
- узагальнити успішний досвід реалізації концесійних угод в зарубіжних країнах; проаналізувати сучасний стан розвитку концесійних відносин в Україні як форму взаємодії держави і приватного бізнесу;
- визначити шляхи реалізації забезпечення концесійних відносин як інституційної складової модернізації розвитку економіки;
- розробити пропозиції щодо удосконалення сучасного рівня розвитку концесійних відносин, визначити сутність та економічну роль функціонування концесій;

Методи дослідження ґрунтуються на: історичному методі, методі абстрагування – для узагальнення теоретико-методологічних та методичних основ дослідження розвитку концесійних відносин. Крім того застосовується економіко-статистичний аналіз, методи індукції та дедукції, порівняння – для аналізу сучасного рівня розвитку концесійних відносин у економіці.

Наукова новизна роботи полягає у тому, що проаналізовано організаційну модель концесії, яка дозволить підвищити функціональність проектів у контексті економічної, бюджетної, соціальної результативності, здійснювати об'єктивну оцінку ризиків на різних стадіях реалізації державно – приватного партнерства; обґрунтовано необхідність та доцільність концесійної діяльності, як механізму реалізації державно – приватного партнерства у Україні; розроблено пропозиції щодо формування дієвого механізму реалізації концесійних моделей взаємодії держави та приватного бізнесу.

Теоретична значущість роботи полягає у розкритті сутності концесії, як форми відносин, що складаються між концесіонером та концесіодавцем стосовно ефективного використання державного і комунального майна через узгодження суспільних та індивідуальних інтересів. Сформульовано теоретичні засади взаємодії між суб'єктами та об'єктами концесії на основі дослідження особливостей концесійних відносин у розвинутих країнах світу. Розкрито економічні дослідження провідних вітчизняних та зарубіжних учених. Законодавчою основою є законодавчі та нормативно-правові акти, які використовуються для врегулювання концесійних відносин в Україні та у розвинутих країнах світу. Фактичну та статистичну основу становлять питання формування майнових відносин між державою та приватним бізнесом, аналітичні та статистичні матеріали міністерств, відомств, державних комітетів, результати досліджень наукових діячів, економістів, офіційні звіти міжнародних організацій та відомості Фонду державного майна та Державного комітету статистики України.

Практична значущість роботи полягає у розкритті актуальності та необхідності становлення та розвитку концесійних відносин як ефективного інструментарію регулювання інвестиційних потоків в Україну. В результаті наукового дослідження визначено роль та місце концесії у державно – приватному партнерстві; визначено пріоритетні напрямки розвитку концесійних відносин. Отримані результати можуть бути застосовані для подальших розробок теоретико-методологічних питань, пов’язаних із застосуванням концесійних проектів як механізму державно-приватного партнерства створених об’єднаних територіальних громад, та удосконалення надання населенню послуг ЖКГ.

Висновки та теоретичні положення магістерського дослідження фактично доведені до рівня конкретних пропозицій і практичних рекомендацій для використання в галузі державного управління. Зокрема, результати дослідження були використані в практичній діяльності Бузької сільської ради Бузької об’єднаної територіальної громади Вознесенського району Миколаївської області (довідка про впровадження № 183/04.03 від 14.03.2019 р.)

Основні положення роботи опубліковано:

Бублик Н. П. «Концесії як механізм реалізації державно – приватного партнерства в Україні» / Н. П.Бублик // Збірник XXI Всеукраїнської науково – методичної конференції «МОГИЛЯНСЬКІ ЧИТАННЯ – 2018: Досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні: глобальний, національний та регіональний аспекти». – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2018. – Випуск 21. – С. 94.

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний текст магістерської роботи викладено на 93 сторінках. В роботі розміщено 18 рисунків, 2 таблиці та 5 додатків. Список використаних джерел складається із 109 найменувань які викладено на 12 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність досліджуваної теми, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання та методи дослідження, розкрито наукову новизну, теоретичне та практичне значення магістерської роботи, наведено дані про публікацію тез, структуру роботи та її обсяг.

У першому розділі «Теоретичні аспекти розвитку концесій у сучасній світовій економіці» досліджено генезу розвитку державно-приватного партнерства у формі концесійних угод. Визначено, що концесії являють собою перспективну, комплексну та розвинену форму партнерства. Застосування концесійного механізму має цілий ряд переваг: залучення довгострокових приватних інвестицій у низькорентабельні галузі економіки; збереження права власності на об'єкт концесії; ефективне використання коштів та отримання додаткових надходжень, створення нових робочих місць; можливість застосування ефективного управління; покращення якості та асортименту послуг; можливість використання новітніх інженерних розробок; створення конкурентного середовища; можливість отримання економічної вигоди від управління об'єктом концесії; отримання фінансових пільг з боку держави; наявність гарантованого кола споживачів послуги; за умови успішної реалізації проекту зростання ділової репутації підприємства-концесіонера і, як наслідок, його конкурентоспроможності.

На основі проведеного дослідження зроблено висновок, що концесія – це відносини між державою і приватним капіталом з приводу управління державною власністю на основі приватної ініціативи в рамках договірних відносин. Головна змістовна відмінність концесії від тендеру на підрядні роботи полягає в орієнтації концедента на результат, а не на спосіб його досягнення. У концесію можуть надаватися об'єкти права державної чи комунальної власності.

У міжнародній практиці виділяють 5 видів концесійних угод, які характеризують право приватного сектору на будівництво і користування об'єктами державної власності.

Слід також зазначити, що науковці виділяють дві групи сфер використання концесій: соціальна інфраструктура і деякі природні монополії (виробництво спирту, вибухових речовин, будівництво та утримання тюрем, митна діяльність і тощо) та природні ресурси, транспортна інфраструктура та житлово - комунальне господарство. На нашу думку, такий підхід необхідно враховувати при реалізації механізму концесії (концесійного механізму) як форми державно-приватного партнерства (рис. 1).

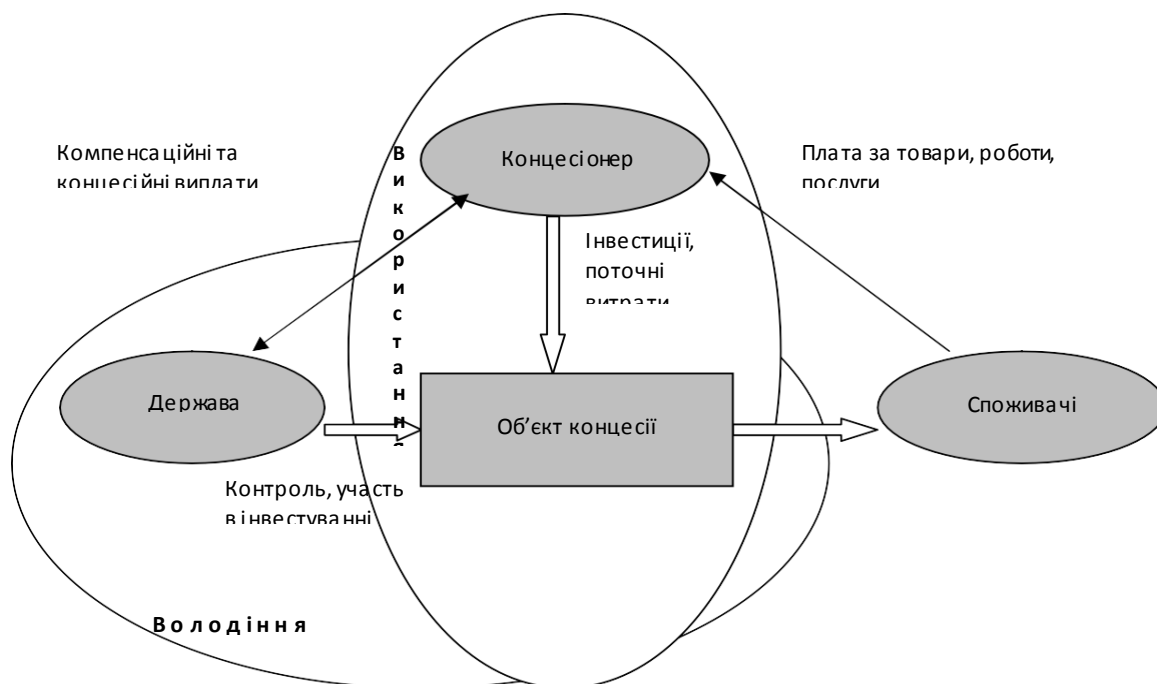

Рис. 1. Схема концесійного механізму.

Відносини ж концесії і укладання відповідних угод регулюються Кодексами, Законами України, постановами Кабінету Міністрів та іншими нормативно-правовими актами. Згідно з законодавством договір концесії – це договір, відповідно до якого орган державного управління надає на платній та строковій основі суб'єкту підприємницької діяльності право створити або експлуатувати об'єкт концесії.

Досліджуючи правову базу регулюючу концесійні механізми встановлено, що існують певні особливості договору концесії: сторонами виступають концесіодавець, в образі держави, та концесіонер, тобто приватний сектор; використовується виключно у сфері підприємництва; вибір концесіонерів здійснюється переважно на конкурентній основі;

концесієдавець надає права, а концесіонер зобов'язується створювати/управляти об'єктом концесії. Безумовно, держава та приватний бізнес становить не просте складання матеріальних і фінансових ресурсів, а особливу взаємну систему інтересів. Приватний партнер, який є суб'єктом господарського права, зацікавлений у максимізації прибутку. Держава, у свою чергу, зацікавлена і в ефективності результатів проекту партнерства, і в одержанні власного комерційного ефекту. А отже державно-приватне партнерство в Україні може стати одним із напрямків стратегічного розвитку підприємств за умови прозорого законодавства.

У другому розділі «Світовий досвід взаємодії держави та приватного бізнесу» проаналізовано особливості розвитку концесійних угод у розвинутих країнах світу, окреслено проблеми та перспективи розвитку міжнародного державно – приватного партнерства.

Загалом упродовж 19–20 років у 137 країнах з низьким і середнім рівнем доходів за участю приватного капіталу реалізується та вже завершено понад 4,3 тис. інфраструктурних проектів. Щорічні потреби країн з низьким і середнім рівнем доходів у фінансових ресурсах для інвестування в об'єкти інфраструктури фахівці Світового банку оцінюють на рівні 500–600 млрд дол. США (5–6 % ВВП цих країн) у той час, як фактичні витрати становлять близько 40 % потреб.

Концесійна форма державно-приватного партнерства є важливою моделлю лібералізації деяких галузей виробничої інфраструктури. При реформуванні цих галузей на основі використання концесії відбувається розмежування конкурентних і монопольних сегментів, а також прав власності. Монопольні сектори, як правило, залишаються у підпорядкуванні держави, конкурентні – переходять в управління до приватного бізнесу в різних формах.

Концесійна співпраця розвинута у країнах світу не рівномірно. Найбільше вона застосовується в Англії, Уельсі, Норвегії та в окремих штатах США, які стали першопрохідцями цього виду діяльності.

Встановлено, що найбільш вагомим прикладом для України є досвід Великобританії, яка запровадила Приватну фінансову ініціативу (ПФІ), що заснована на договорах концесії і яка значно вплинула на регіональний розвиток. Цікавим є досвід Іспанії, де функціонують концесії платних доріг. Важливим є досвід державно – приватного партнерства у Франції, яка мала значну практику взаємодії держави та приватного бізнесу у сфері інфраструктури, в основному в формі концесій. Досвід Нідерландів щодо впровадження багаторічної програми у сфері інфраструктури та транспорту свідчить, що дана програма дала можливість розвитку державно – приватного партнерства та прискорення залучення приватного бізнесу до реалізації концесійних проектів, дозволила забезпечити впевненість його в реалізації даної програми за умови зміни політичної та економічної ситуації в країні, а також визначення у середньостроковій перспективі ризиків та гарантій для держави та приватного сектора.

Відтак, провідний світовий досвід засвідчив те, що без дієвого законодавчого регулювання у сфері державно-приватного партнерства неможлива повна регламентація і розвиток партнерських взаємин між державою та приватним партнером. Вважаємо, що для України найбільш доцільно звернути увагу на європейський досвід з розвитку концесійних проектів, особливо англійський. Успішний міжнародний досвід використання концесій є свідченням того, що концесійні відносини це інструмент партнерської, рівноправної та взаємовигідної співпраці між державою, територіальними громадами в особі відповідних органів державної влади чи місцевого самоврядування та бізнесом, у рамках якої спільні зусилля спрямовуються на реалізацію проектів, які дозволяють вирішити важливі для територіальної громади соціально-економічні та інші проблеми.

У третьому розділі «Шляхи вдосконалення організаційно – правового механізму запровадження концесійних відносин в Україні» узагальнено сучасний стан впровадження концесій в економіці країни; розроблено пропозиції щодо удосконалення концесійних відносин.

В Україні впродовж значного періоду часу створюються правові передумови для стимулювання впровадження концесійних проектів як одного з видів державно-приватного партнерства.

На сьогоднішній день українська економіка перебуває в стані, коли не можна нехтувати таким потенційно потужним чинником підвищення її ефективності як залучення приватних інвестицій з використанням концесії.

Концесія – це найбільш розвинута, перспективна і комплексна форма державно-приватного партнерства. Головною перешкодою на шляху концесій є відсутність в Україні єдиної концепції управління державним майном, низький рівень правової компетенції урядовців, лобізм окремих груп, слабкість громадської свідомості. Держава повинна виділити на законодавчому рівні коло об'єктів, що не можуть бути передані приватному сектору. Правовий вакуум в цьому питанні тільки сприяє корупції і призводить до витіснення державної монополії приватною монополією з усіма негативними наслідками для держави, громадськості та бізнесу. Держава повинна розмежувати об'єкти господарського призначення, які залишаються в державній власності, для розвитку яких необхідно залучення приватних інвестицій, механізмів приватно - особистого управління, але без зміни базових відносин власності. Тобто права на ці об'єкти залишаються за державою, а права використання об'єкту передаються бізнесу. Держава повинна гарантувати на законодавчому рівні та за допомогою укладених договорів та угод повернення інвестору коштів шляхом запровадження жорстких штрафних санкцій, попереджати приватизацію тих об'єктів, які за законом не підлягають приватизації: казенні підприємства, системи життєзабезпечення, стратегічні об'єкти тощо.

Виходячи з вищезазначеного, концесійна діяльність повинна передбачати дотримання таких принципів: законність, державне регулювання та контроль; укладення взаємовигідного концесійного договору; виконання та стабільність умов концесійного договору; залучення концесіонера на конкурсній основі; урахування особливостей окремих сфер господарської

діяльності; отримання державних гарантій; оплатне використання об'єкта концесії; забезпечення законних прав та інтересів споживачів товарів, робіт, послуг, що надаються концесіонером; розподіл проектних ризиків між учасниками концесійної діяльності; участь держави, органів місцевого самоврядування у частковому фінансуванні соціально значущих концесійних проектів.

Пошук шляхів удосконалення концесійних відносин дав змогу зробити висновок про те, що основними факторами, які стримують розвиток концесій в державі є: відсутність достатньої кваліфікації та фахових знань у процесі підготовки, реалізації та прогнозування великомасштабних інвестиційних проектів; відсутність достатніх стимулів стосовно залучення інвестиційного капіталу до проектних компаній (інвесторами виступає приватна компанія та банк); недостатній рівень державної підтримки: допомога консорціумам при передачі діючих об'єктів, надання допомоги при ліцензуванні; відсутність необхідних навичок та кваліфікації у справі прогнозування завантаженості об'єктів інвестиційної діяльності; регуляторні та правові обмеження (в першу чергу, недостатнє концесійне законодавство); слабка інтеграція вітчизняної економіки у світову економічну систему.

Доведено, що концесія є специфічною і пріоритетною формою партнерських відносин. Узагальнюючим результатом проведеного дослідження є обґрунтування актуальності та своєчасності використання й практичного застосування концесій в умовах економіки. Для реального глибокого реформування деяких галузей в економічному сенсі – забезпечується конкуренція, наприклад, між політикою встановлення тарифів; у комерційному сенсі – створюються умови для оптимізації експлуатаційних витрат та доходів концесійних підприємств; у фінансовому сенсі – створюються умови для залучення довгострокових фінансових ресурсів для реалізації концесійних підприємств; у соціальному сенсі – встановлюється відповідальність за безперервність функціонування комунальних служб і використання трудового договору з персоналом

концесійного підприємства; у міжнародному плані – з розвитком концесійних відносин значно розширюються можливості інтеграції вітчизняних суб'єктів господарювання у світові ринки капіталів.

У **висновках** подано результати проведеного дослідження, основні з них полягають у наступному.

1. На основі аналізу формування державно-приватного партнерства визначено такі історичні етапи. В XVIII ст. з початком індустріальної ери, адже перед владою постали певні обмеження в інфраструктурному забезпеченні. Але перші концесійні угоди почали укладатися ще в епоху Середньовіччя для розбудови міст (Франція) та видобутку корисних копалин (Іспанія). Угоди в їх сучасному розумінні почали укладатися вже на початку XIX ст. у Європі переважно у сфері міського та комунального господарства, будівництва залізниць та шосейних доріг. Це обумовлено у першу чергу швидким економічним зростанням, яке викликане промисловою революцією.

Перша концесійна угода в Україні була укладена у другій половині XIX ст. у Києві. У результаті місто отримало централізований водогін, освітлення вулиць та громадський транспорт.

У Радянському Союзі у період з 1921 по 1931 роки також практикувалися відносини між державою та іноземними приватними підприємствами, особливо у сферах видобутку корисних копалин та виробництва одягу.

Після Другої світової війни постає необхідність у нових підходах до залучення приватних інвесторів, тому з'являються нові форми співпраці: аутсорсинг, спільна діяльність, оренда тощо. Також виникають нові сфери застосування ДПП: пошук родовищ корисних копалин, будівництво міської інфраструктури і транспортного сполучення, туризм, переробка відходів, культура тощо.

2. За результатами дослідження сутності, цілей та змісту концесій, як механізму державно - приватного партнерства, а також суб'єктів, відносин, визначено, що функціями концесії є поєднання публічних інтересів

власників майна з інтересами господарюючих на його основі суб'єктів. Концесія є не лише формою економічних відносин, але і способом здійснення підприємницької діяльності. Особливістю концесії є те, що вона, з одного боку, є формою роздержавлення власності, а з іншого – способом залучення вітчизняного та іноземного приватного капіталу з метою підвищення ефективності виробництва.

3. Обґрунтовано необхідність використання концесійних проєктів, як одну з форм державно – приватного партнерства з міжнародного досвіду, зокрема: Великобританії, – де запроваджено Приватну фінансову ініціативу (ПФІ), засновану на договорах концесії, що значно вплинула на регіональний розвиток; Іспанії, – де функціонують концесії платних доріг; Франції, – яка використовує переважно концесії; досвід Нідерландів, – які мають багаторічні програми у галузі транспорту та інфраструктури.

На додаток, як показує досвід міжнародної концесійної практики, за рахунок концесії можна досягти понад високих економічних показників та вирішити всі проблеми. В середньому економічний ефект від впровадження концесії може складати від 5 до 15%, а економія може сягнути сотні мільйонів доларів.

4. У ході аналізу сучасного стану нормативно-правового та організаційного забезпечення державно-приватного партнерства визначено, що концесійні відносини і укладання відповідних угод регулюються Цивільним кодексом України, Господарським кодексом України, Законом України «Про концесії» № 997-XIV (зі змінами і доповненнями), Законом України «Про будівництво і експлуатацію автомобільних доріг» 1286-XIV, Законом України «Про державно-приватне партнерство», Законом України «Про особливості передачі в оренду чи концесію об'єктів централізованого водо-, теплопостачання і водовідведення, що перебувають у комунальній власності» постановами Кабінету Міністрів та іншими нормативно-правовими актами.

Проте існуючі колізії зумовлюють низку проблем, серед яких: комунікації між партнерами, законодавчі та регуляторні, фінансування й відсутність регіональних інституцій, які б вирішували питання розвитку інфраструктурних об'єктів.

5. Запропоновано вдосконалення нормативно-правового механізму регулювання концесійних проектів, що передбачає прийняття нового закону «Про концесії», внесення змін до Закону України «Про державно-приватне партнерство», запровадження пільг, забезпечення рівного розподілу ризиків між державою та приватним партнером за договором концесії.

6. Обґрунтовано переваги використання концесій: концесійні проекти сприяють залученню довгострокових інвестицій до фінансування об'єктів громадської інфраструктури; залучення приватних інвестицій до експлуатації об'єктів громадської інфраструктури забезпечує відповідний рівень прибутковості цих об'єктів; концесії забезпечують комплексний підхід до процесів проектування, будівництва, експлуатації та обслуговування об'єктів громадської інфраструктури.

З економічної точки зору, в Україні з'являються нові потужні джерела інвестиційних ресурсів до державного сектора економіки, що сприятливо позначається як на макро-, так і на мікрорівнях. З'являється доступ до новітніх технологій, які можуть бути використані вітчизняними підприємствами. У соціальному плані розширюється ринок праці і підвищуються суспільні гарантії громадян. З розвитком концесійних відносин посилюються інтеграційно-економічні зв'язки з міжнародними партнерами стосовно руху капіталів.

На нашу думку, важливою умовою ефективності концесійної діяльності в Україні є її державне регулювання, що полягає в створенні сприятливих інвестиційних умов як для вітчизняних, так і для іноземних інвесторів. Специфікою державного регулювання концесійної діяльності є забезпечення на законодавчому рівні чіткої взаємодії суб'єктів та об'єктів концесійних відносин.

Основні положення роботи представлено в публікаціях:

Бублик Н. П. «Концесії як механізм реалізації державно – приватного партнерства в Україні» / Н. П.Бублик // Збірник XXI Всеукраїнської науково – методичної конференції «МОГИЛЯНСЬКІ ЧИТАННЯ – 2018: Досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні: глобальний, національний та регіональний аспекти». – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2018. – Випуск 21. – С. 94.

АНОТАЦІЯ

Бублик Н. П. Концесії як механізм реалізації державно – приватного партнерства в Україні. – на правах рукопису.

Магістерську роботу присвячено розкриттю сутності концесійних відносин як механізму реалізації державно – приватного партнерства.

Обґрунтовано необхідність використання концесійних проектів, як одну з форм державно – приватного партнерства міжнародного досвіду, зокрема: Великобританії, – де запроваджено Приватну фінансову ініціативу (ПФІ), засновану на договорах концесії, що значно вплинула на регіональний розвиток; Іспанії, – де функціонують концесії платних доріг; Франції, – яка використовує переважно концесії; досвід Нідерландів, – які мають багаторічні програми у галузі транспорту та інфраструктури. У ході аналізу сучасного стану нормативно-правового та організаційного забезпечення державно-приватного партнерства визначено, що концесійні відносини і укладання відповідних угод регулюються Цивільним кодексом України, Господарським кодексом України, Законом України «Про концесії», Законом України «Про будівництво і експлуатацію автомобільних доріг», Законом України «Про державно-приватне партнерство», постановами Кабінету Міністрів України та іншими нормативно-правовими актами. Проте існуючі колізії зумовлюють низку проблем, серед яких: комунікації між партнерами, законодавчі та регуляторні, фінансування й відсутність регіональних інституцій, які б вирішували питання розвитку інфраструктурних об'єктів.

Запропоновано вдосконалення нормативно-правового механізму регулювання концесійних проектів, що передбачає прийняття нового закону «Про концесії», внесення змін до Закону України «Про державно-приватне партнерство», запровадження пільг, забезпечення рівного розподілу ризиків між державою та приватним партнером за договором концесії. Обґрунтовано переваги використання концесій.

Ключові слова: концесії, державно – приватне партнерство, механізм державно-приватного партнерства, концесійні проекти, концесіонер, концесіодавець, інвестиції, довгострокові інвестиції, концесійні платежі, концесійний конкурс.

Main ideas of the work are represented in publications:

Bublyk, N.P. “Concessions as the mechanism for public-private partnership implementation in Ukraine” / N.P. Bublyk // Collection of the XXI of Ukrainian Scientific and Methodical Conference "MOGIANSKIY CHUTANNYA" – 2018: Experience and tendencies of society development in Ukraine: global, national and regional aspects”. – Mykolaiv: Edition Petro Mohyla BSNU, 2018. – Issue 21. – P.94.

ANNOTATION

Bublyk, N.P. Concessions as the mechanism for public-private partnership implementation in Ukraine. - on the rights of the manuscript.

The master's thesis is devoted to the disclosure of the concession relations essence as the mechanism for the public-private partnership implementation.

It was justified the necessity of concession projects usage as one of the public - private partnership forms in terms of international experience, in particular: in Great Britain, where the Private Financial Initiative (PFI) was established, based on concession agreements, that influenced regional development significantly; Spain, where concession of paid roads operates; France, which mainly uses concessions; the experience of the Netherlands with long-lasting

programs in the spheres of transport and infrastructure. While conducting the analysis of current situation in regulation and organization of public-private partnership, it was determined that concession relations and the agreements conclusion were regulated by the Civil Code of Ukraine, the Commercial Code of Ukraine, the Law of Ukraine "On Concessions", the Law of Ukraine "On the Roads Construction and Operation", The Law of Ukraine "On Public-Private Partnership", the resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine and other laws. However, existing conflicts lead to a number of problems, including communication between partners, legislative and regulatory, funding and the absence of regional institutions, that could solve problems of the infrastructure facilities development. The improvement of operational and legal mechanism for the concession projects regulation is suggested, that implies the adoption of the new law "On Concessions", amendments to the Law of Ukraine "On Public-Private Partnership", introduction of privileges, ensuring equal risks distribution between the state and a private partner under the concession agreement. The advantages of using concessions are justified.

Key words: concessions, public-private partnership, mechanism of public-private partnership, concession projects, concessionaire, concession-giver, investments, long-term investments, concession payments, concession competition.